

SZOBORAVATÓ

Egy batyuval...

Kedves Barátaim!

Meghatottan nézem *ezt a szobrot, mely vándort ábrázol*, aki egy batyuval ment el innét, s úgy érzem, hogy azzal a pusztá ténnyel, hogy a szobor itt áll és ma leleplezzük, *a vándor hazajött*. Hazajött és itthon van, legalábbis lélekben; s ez a mai nap nem csak azért ünnep, mert szobrot avatunk, hanem azért is, mert lezár valamit. Olyasmit zár le, amit *lélekben le kell zárni*, amit soha teljesen nem tisztáztunk magunkban, ami miatt rossz is a lelkiismeretünk – és amit ugyanakkor mindkét oldalról meg is kell értenünk. Mert a történelmi jégverés ellen nincsen biztosítás. És ami Magyarországon a németek elűzése idején történt, az történelmi jégverés volt.

Baranya megye – és a németlakta területek – vándorlások, kiűzetések keresztüzébe került. A jugoszláv területekről nincstelenül és egy batyuval érkeztek azok a *székely menekültek*, akiket három évvel ezelőtt telepítettek át megintcsak olyan házakba, ahol *dobrovoljácok* laktak, szerbek, akiket szintén elűztek a hazájukból és elűztek a házaikból.

A végére értünk egy háborúnak, egy olyan háborúnak, amelyiket nem mi robbantottunk ki, de amiben részt vettünk, a németekkel együtt, és ez a háború vereséggel végződött. És a győztesek dühe – nem teljesen érthetetlenül – a háború megindítója, a korábban hitleri Németország ellen fordult. Rettenetes nyomás volt Magyarországon és ugyanakkor olyan politikai erők kerültek uralomra, akik és amelyek a háború alatt a háború ellen voltak. A helyzet pszichológiailag zűrzavaros volt. Az akkori politikai erők egyik része, a jobbik része, nem kívánta a németek kitelepítését; és mindenekelőtt nem kívánta azt, hogy a németeket *kollektíve* vonják felelősségre. A kollektív felelősségnek a deklarálása el is maradt.

Nem állítom azt, hogy a kitelepítés az elveken túlmenően bárkik között is válogatott volna. Nagyon nehéz is lett volna válogatni – gondoljuk csak el: – hiszen a magyar hadseregből német követelésre már a háború elején kivált egy kontingens és a német hadseregbe lépett át. Ezután következett a *toborzás* korszaka. Azokat talán felelőssé lehetett volna tenni, akik *önként* léptek be az SS kötelékébe, de azokat, akiket soroztak: öregembereket és fiatalokat – mert itt már *sorozás* volt a végén – éppúgy nem lehetett volna felelősségre vonni azért, hogy a német hadsereg tagjai voltak, mint ahogy nem lehetett felelősségre vonni a magyar katonákat, amiért a magyar hadsereg tagjai voltak. És senkit sem lehetett volna felelősségre vonni azért, mert hadat viselt az ellen, aki később a győztes lett.

Ma eljutottunk oda, hogy Magyarországon valaki *nyugodtan lehet német is büszkén*, és ma eljutottunk oda, hogy nyugodtan szeretheti, mint szülőföldjét, *nyugodtan szeretheti ezt az országot mint hazáját*, kétszázötven évre visszamenő gyökereinek talaját. És nem szorul rá, hogy bárminek is kiadja magát, egyszerre könnyezhet a magyar himnusz és a magyarországi németek himnuszának hallatán, ami – azt hiszem – sokunkkal megtörtént ma itt, mert megkönnyeztetett minket *a kettőt együtt hallani*.

S ez jelenti azt, hogy új világ van, és ez jelenti talán azt is, hogy a vándor a maga batyujával visszajött.

Részletek Göncz Árpád köztársasági elnöknek május 16-án Pécsen, a Lenau Ház udvarán elhangzott beszédéből, amellyel Trischler Ferenc bronz szobrot avatta fel a németek elűzésének ötvenedik évfordulójára emlékezve. A szobrot, amely vándorlegényt ábrázol, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata, a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért” Közalapítvány, a Német Szövetségi Köztársaság Belügyminisztériuma és a Magyarországi Németek Kulturális és Szociális Központja (München) összefogása hozta létre.

BARÁTSÁG

4. évfolyam 3. szám

1997. június 15.

TARTALOM

KÖZÖS EURÓPÁNK

„Lagzi, lagzi, lakodalom...”	1742
A magyarországi szlovákok lakodalmi szokásai	1745
Hogyan adták férjhez a lányt Babarcon?	1748
Szlovén esküvő	1751
A Mura menti horvátok határon túli kapcsolatai	1753
Jolanka Tišlér versei	1757
Időskorú német lakosok helyzetének vizsgálata Szekszárdon és Bonyhádon	1758
A gradistyei végekről	1762
Nikola Radosav verse	1763
Két roma költő	1764
Dugonics András közmondásgyűjteményéből	1766
A Martenica Együttes sikere	1767
A boszorkány alakja a magyarországi románok néphitében	1768
Méhkerék – Micherechi.	1771
Juraj Dolnozemský versei	1773
Bolgár kertész Halásztelken	1774
Szent László emlékezete	1776
Hogyan lett a „Willkomm”-ből billikom?	1777
Cigánológiai diákkonferencia Baján	1780
Romani Rose Budapesten	1781
Megint divat a palehi lakkfestés	1782
Stefan Raile tárcanovellája	1784
Ladislav Gujás verse	1785
Magyar–szlovén kapcsolatok	1786

XX. SZÁZAD

Festő a fronton	1791
Snagovban negyven év után	1792

KITEKINTŐ

Dr. Schweitzer öröksége	1793
Báthory Istvánra emlékeztek Técsőn	1794

BETEKINTŐ

„Pozitív akciókra lenne szükség”	1795
„Örménynézőben” Erdélyben	1796

KIÁLLÍTÁS

Baranya népművészete	1797
----------------------	------

HÁZAINK TÁJA

Angol édességek – bolgár dinnyebefőttek	1798
---	------

HUMOR

Belgrádi aforizmák	1799
Inhalt – Contents	1800